

WPROWADZENIE

Numer drugi *Neofilologa* 42 kontynuuje rozważania dotyczące roli refleksji w procesie uczenia się języka obcego. Zawarte w nich artykuły przywołują dokumenty i działania promujące postawy refleksyjne oraz prezentują wyniki badań dotyczących refleksji osób uczących się języków obcych w różnym wieku i w różnych kontekstach edukacyjnych. Wnioski wyciągnięte z przeprowadzonych badań pozwoliły autorom na sformułowanie szeregu praktycznych wskazówek, które mogą pomóc nauczycielom i edukatorom nauczycieli w planowaniu działań mających na celu rozwijanie postaw refleksyjnych wśród uczniów języków obcych.

Numer otwiera artykuł Iwony Janowskiej poświęcony *Europejskiemu systemowi opisu kształcenia językowego*, którego postulaty podkreślają potrzebę rozwijania refleksyjności zarówno wśród nauczycieli, jak i osób uczących się języków obcych. Obok podania definicji refleksyjności oraz refleksyjnego użytkownika, artykuł odnosi się także do takich pojęć jak kompetencje, strategie, zadania, poziomy biegłości i ich roli w nauczaniu/uczeniu się języków. Autorka zauważa, iż wdrażanie w praktyce promujących odnowę metodologiczną zaleceń tego dokumentu Rady Europy wymaga umiejętności krytycznej analizy oraz podejścia refleksyjnego.

Dwa następne artykuły odnoszą się do nauczania języków specjalistycznych. Przedmiotem rozważań artykułu Elżbiety Gajewskiej i Magdaleny Sowy jest refleksyjne planowanie kursu języka specjalistycznego. Autorki przedstawiają etapy planowania kursu oraz narzędzia pomagające w określeniu potrzeb grupy szkoleniowej. Zasugerowane w artykule parametry określające profil kursu zawodowego stanowią listę wskazówek dla nauczycieli pragnących określić jasne cele nauczania oraz dobrać treści odpowiadające potrzebom uczących się.

Z kolei artykuł Magdaleny Łęskiej i Jolanty Łąckiej-Badury skupia się na autonomizacji studentów w nauczaniu języka specjalistycznego. W celu ustalenia w jakim stopniu studenci są współodpowiedzialni za efekty kształcenia

językowego, autorki przeprowadziły badanie ankietowe wśród studentów studiów I i II stopnia oraz absolwentów. Zauważono zależność między wiekiem i rosnącym doświadczeniem, a przyjęciem postawy współodpowiedzialności za proces kształcenia i jego efekty.

Następne artykuły odnoszą się do technik rozwijania postaw refleksyjnych. Maciej Mackiewicz w swoim artykule pokazuje w jaki sposób biografia językowa może przyczynić się do refleksji nad motywacją do nauki języka niemieckiego. Wyniki badania jakościowego przeprowadzonego przez Autora wśród studentów uczących się języka niemieckiego wskazują na dynamiczny charakter motywacji. Co więcej, metarefleksje badanych świadczą o rosnącej z wiekiem refleksyjności na temat dotychczasowej nauki języka niemieckiego i jej uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Autor stwierdza, iż u polskich studentów uczących się tego języka przeważają motywy instrumentalne, a motywy interkulturowe nie odgrywają większej roli.

Iwona Mokwa-Tarnowska przybliżyła nam w swoim artykule zagadnienie refleksji w kontekście nauczania języka pisanego w środowisku e-learningowym. Jak zauważa Autorka, studenci w klasie wirtualnej ćwiczą nie tylko kompetencje językowe, ale także rozwijają umiejętność oceniania, myślenia analitycznego i krytycznego, postrzegania problemów z wielu punktów widzenia oraz doskonałą umiejętność pracy w zespole. Autorka prezentuje szereg ciekawych sposobów stymulujących refleksję studentów, wykorzystujących materiały informacyjne oraz interaktywne, takie jak warsztaty czy blogi.

Ciekawe spojrzenie na refleksję w komunikacji międzykulturowej na lekcji języka rosyjskiego przedstawiła Marzanna Karolczuk. Autorka odnosi się do jakościowych wyników swojego wcześniejszego badania, w którym przeanalizowała postawy afektywne uczniów wobec Rosji i Rosjan. Zidentyfikowane postawy uczniów determinują według autorki skuteczność werbalnego porozumienia. Artykuł prezentuje również metody pracy i techniki, które rozwijają umiejętność zrozumienia zjawisk kulturowych.

Warto także zastanowić się nad znaczeniem refleksji w różnych kontekstach edukacyjnych. Artykuł Doroty Pudo koncentruje się na roli refleksji w nauczaniu dorosłych słuchaczy komercyjnych kursów językowych. Jego autorka stwierdza, że refleksja rozumiana jako zwrot ku własnej wypowiedzi obcojęzycznej bardzo często występuje u dorosłych, co nie zawsze jest korzystne z punktu widzenia opanowywania języka, gdyż wiąże się z przesadnym perfekcjonizmem i tendencją do hiperpoprawności. Autorka zauważa, że ta grupa uczniów charakteryzuje się również refleksyjnym zwrotem ku systemowi językowemu, co może utrudniać pracę nad kształceniem kompetencji komunikacyjnej.

Artykuł Ewy Piechurskiej-Kuciel przybliży zagadnienie gotowości komunikacyjnej w języku obcym. W swoim badaniu opartym o refleksje uczniów na

temat procesu uczenia się języka, autorka dokonuje próby przedstawienia profilu uczniów ze skrajnymi poziomami gotowości komunikacyjnej. Autorka zauważa, że proces refleksji poświęconej nauce języka obcego wzmacnia motywację ucznia do dalszej nauki, dzięki możliwości odnajdowania pozytywnych doświadczeń związanych z uczeniem się owego języka. Z kolei pozytywne nastawienie do języka łączy się z poczuciem bezpieczeństwa i przyczynia się do wysokiej gotowości komunikacyjnej.

Mamy nadzieję, że wszystkie teksty zamieszczone w obecnym numerze przyczynią się do lepszego rozumienia roli i znaczenia refleksji i rozwijania postaw refleksyjnych u osób uczących się języków obcych.

*Anna Czura
Małgorzata Jedynak*